

ΜΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΩΦΕΛΕΙΩΝ ΤΗΣ ΚΑΠ ΕΝΟΨΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΗΣ*

Υπό ΝΙΚΟΛΑΟΥ Κ. ΜΠΑΛΤΑ (Ph. D)
της Διευθύνσεως Μελετών και Προγραμματισμού της ΑΤΕ

Εισαγωγή

Η αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) αποτελεί ίσως τό σπουδαιότερο πρόβλημα που απασχολεί σήμερα τὰ κράτη-μέλη τής ΕΟΚ. Διάφορες προσπάθειες έγιναν προς αυτή τήν κατεύθυνση και αρκετά άρθρα εμφανίστηκαν στή διεθνή βιβλιογραφία (π.χ. D. Bergmann (1980) ι. J. Marsh (1980), C.N. Morris (1980), S. Tangermann (1979), M. Tracy and I. Hodac (eds) (1979), U. Koester (1977), U. Koester and S. Tangermann (1977), P. Uri (1970)). Α ν και δλοι συμφωνούν για τήν αναγκαιότητα αναθεώρησης τής ΚΑΠ, υπάρχει μεγάλη διάσταση απόψεων όσον άφορα τις προτεινόμενες λύσεις. Τό βασικό ίσως μειονέκτημα τών προτάσεων είναι διι δεν στηρίζονται συνήθως σε εμπειρική έρευνα, έτσι ώστε νά επισημανθούν τὰ πιθανά κόστη και τὰ οφέλη που συνεπάγεται ή εφαρμογή τους¹. Άναμ-

* *Η εργασία αυτή είναι ή εισήγηση του συγγραφέα προς τό 5ο Έθνικό Συνέδριο που οργάνωσε ή Ε.Ε.Ε.Ε. και ή Ε.Ε.Δ.Ε.. Δελφοί. 12-13 Νοεμβρίου 1982.

1. Άπό τις πιο σημαντικές και σχετικά πρόσφατες μελέτες που εμφανίστηκαν στον τομέα αυτό και αφορούν τόν υπολογισμό του πραγματικού κόστους τής ΚΑΠ είναι εκείνες τών Godley-Bacon (1979) και του Morris (1980). Τό θέμα πρέκυψε κυρίως από τή συζήτηση που έγινε σχετικά με τό κόστος που συνεπάγεται ή συμμετοχή του Έν. Βασιλείου στην ΕΟΚ. Στην ανάλυση τους οί Godley και Bacon υπολογίζουν τό καθαρό ταμειακό αποτέλεσμα, για τις εννέα χώρες τής ΕΟΚ, ως τή διαφορά μεταξύ εισπράξεων και πληρωμών που οφείλεται είτε στην ΚΑΠ λόγω εμπορικών συναλλαγών, είτε στο κοινοτικό προϋπολογισμό. Ό Morris χρησιμοποιώντας διαφορετική μέθοδο υπολογίζει τό πραγματικό κόστος τής ΚΑΠ για τις ίδιες χώρες και για τό ίδιο έτος (1978). Άπό τή σύγκριση τών δύο εργασιών προκύπτουν σημαντικές διαφορές στο καθαρό αποτέλεσμα από χώρα σε χώρα. Αυτό οφείλεται στις διαφορετικές υποθέσεις που χρησιμοποιούνται (π.χ. στην εργασία τών Godley και Bacon σιωπηρά υποτίθεται ότι οί καμπύλες προσφοράς και ζήτησης είναι πλήρως ανελαστικές, αντίθετα με τό Morris, που αποφεύγει τέτοιου είδους περιοριστικές υποθέσεις), και στή χρησιμοποίηση, σε μερικές περιπτώσεις, διαφορετικών στατιστικών στοιχείων (π.χ. στις διεθνείς τιμές). Πάντως και για τις δύο μελέτες γεννιούνται ορισμένες επιφυλάξεις, όσον άφορα στην αξιοπιστία τών αποτελεσμάτων στις έξης περιπτώσεις: 1) δέν έλήφθει υπόψη διι τό Έν. Βασίλειο έγινε πλήρες μέλος τό 1979/80, ενώ τό 1978, ήταν σε μεταβατική περίοδο, 2) λόγω τής αυξημένης συμμετοχής του, για τὰ πρώτα χρόνια, στον κοινοτικό προϋπολογισμό επεστράφησαν ορισμένα ποσά και 3) οί επιπτώσεις από τήν ΚΑΠ και γενικότερα από τήν ένταξη μιας χώρας στην ΕΟΚ δέν είναι άπλα μιά λογιστική πράξη, διότι υπάρχουν και δυναμικά αποτελέσματα, που πολύ δύσκολα μπορούν νά μετρηθούν.

φίβολα ή εξέταση ενός τέτοιου θέματος εμφανίζει πολλές δυσκολίες και η μελέτη του πρέπει να εξειδικευθεί για κάθε κράτος-μέλος της ΕΟΚ χωριστά και για κάθε προϊόν. Η εξέταση του θέματος αυτού προϋποθέτει την διαρκή της αναγκαίας υποδομής σε στατιστικά στοιχεία.

Τό άρθρο αυτό επιχειρεί να θέσει τά πλαίσια των προβλημάτων πού παρουσιάζει ή σημερινή μορφή της ΚΑΠ σε συνδυασμό μέ τις προτεινόμενες λύσεις για τήν αναθεώρηση της. Στη συνέχεια δίνεται έμφαση στή θεωρητική ανάλυση των επιπτώσεων από τήν εφαρμογή τής ΚΑΠ σε σχέση μέ τήν επικράτηση καθεστώτος ελευθέρου εμπορίου. Οί επιπτώσεις αναφέρονται στον παραγωγό, στον καταναλωτή, στην προσφορά, στή ζήτηση και στον προϋπολογισμό (εθνικό και κοινοτικό). Η θεωρητική εξέταση τοῦ προβλήματος, πού βασίζεται σε ανάλυση μερικής ισορροπίας γίνεται τόσο για τήν περίπτωση κατά τήν οποία ένα αγαθό εμφανίζεται πλεονασματικό στην εγχώρια αγορά ενός κράτους-μέλους τής ΕΟΚ, όσο και για τήν περίπτωση πού είναι ελλειμματικό. Μέ βάση τά συμπεράσματα πού προκύπτουν από τή θεωρητική ανάλυση, επιχειρείται ή εξέταση τών επιπτώσεων από τήν εφαρμογή τής ΚΑΠ για τά σπουδαιότερα ελληνικά αγροτικά προϊόντα.²

Χρηματοδότηση τής ΚΑΠ

Οί δαπάνες για τήν ΚΑΠ απορροφούν τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ κοινοτικού προϋπολογισμού, αφού καλύπτουν περίπου τό 73% τών δαπανών τής ΕΟΚ. Οί δαπάνες τής ΚΑΠ αυξήθηκαν σημαντικά κατά τή διάρκεια τών τελευταίων ετών. Οί δαπάνες για τό Τμήμα Εγγυήσεων τοῦ FEOGA αυξήθηκαν κατά ποσοστό 23% κατά τή διάρκεια τής περιόδου 1975-79. Τό ποσοστό αυτό μειώθηκε στο 8,4% για τό 1980 και έφθασε στο 2,3% τό 1981 καί αναμένεται³ στο 18,4% τό 1982. Συνολικά για τήν περίοδο 1975-82 ό ετήσιος ρυθμός αύξησης είναι 17,14% (Πίνακας 1). Πάντως ό ρυθμός αύξησης σε σχέση μέ τό συνολικό προϋπολογισμό παρουσιάζει πρόσφατα κάποια μείωση. Οί διαρθρωτικές δαπάνες τοῦ FEOGA καλύπτουν μόλις τό 4-5% τών συνολικών δαπανών, ποσοστό πολύ μικρό σε σχέση μέ εκείνο πού δίνεται για εγγυήσεις. Βασικός λόγος τής άνισομεροῦς κατανομής τών δαπανών είναι διττό οι τελευταίες καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα λειτουργιών στην αγορά, οι κυριότερες μορ-

Ειχε ήδη γραφεί ή παρούσα εργασία όταν περιήλθε στή γνώση μας ή μελέτη των Α. Buckwell, D. Harvey, K. Thomsson & K.A. Parton (1982), *The Costs of the Common Agricultural Policy*, Groom Helm, London & Canberra.

2. Η πιο πρόσφατη αναλυτική μελέτη πού έγινε για τόν αγροτικό τομέα τής Ελλάδος είναι τών Κ. Christou-A. Sarris (1980), ή όποια εξετάζει ποσοτικά τις επιπτώσεις τής ελληνικής ένταξης στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες στην παραγωγή, κατανάλωση καί εμπόριο τών 18 μεγαλύτερων αγροτικών προϊόντων τής χώρας. Παρά τις τυχόν αμφισβητήσεις (B. Catrivesis and T. Hitiaris (1982), H. Sarris and D. Christou (1982)), όσον άφορα τήν εγκυρότητα τής μεθοδολογίας πού ακολουθήθηκε καί τά αποτελέσματα της, παραμένει ή πιο συστηματική μελέτη στον τομέα αυτό.

3. Για τό 1983 προβλέπεται διττό τό ποσοστό αύξησης θά μειωθεί περίπου στο 3%.

φές των οποίων είναι ή παρέμβαση στην αγορά, οί επιδοτήσεις έξαγωγών, οί οικονομικές ενισχύσεις στους παραγωγούς για αποθήκευση προϊόντων, οί επιδοτήσεις κατανάλωσης καθώς και τα νομισματικά εξισωτικά ποσά, πού αποσκοπούν στή διασφάλιση ίσων δρων ανταγωνισμού μεταξύ χωρών-μελών, τών όποιων οί συναλλαγματικές ισοτιμίες τών νομισμάτων τους άλλαξαν. Πάντως, τό μέγεθος τών δαπανών στον Τομέα τών Έγγυήσεων εξαρτάται κυρίως από τό εμπορικό ισοζύγιο της Κοινότητας και τό βαθμό κοινοτικής προστασίας πού εφαρμόζεται για τό καθένα προϊόν.

"Αν και τό θέμα της κοινοτικής πολιτικής για τά διάφορα προϊόντα θα συζητηθεί στή συνέχεια πιό αναλυτικά, θα μπορούσε να λεχθεί από τώρα ότι ή ΚΑΠ είναι προσαρμοσμένη στην προστασία τών προϊόντων πού παράγονται κυρίως στις χώρες τής Βορειο-Δυτικής Ευρώπης. 'Αποτέλεσμα τής πολιτικής αυτής είναι αφ' ενός ή μή πραγματοποίηση μερικών από τους βασικούς στόχους τής Συνθήκης τής Ρώμης, αφ' έτερου ή δημιουργία σοβαρών διαρθρωτικών προβλημάτων, για τά όποια θα γίνει λόγος στή συνέχεια.

Λόγοι πού δικαιολογούν τη μεταβολή τής ΚΑΠ

Η ανάγκη για τή μεταβολή τής ΚΑΠ είχε πρωτοεμφανισθεί από τήν εποχή του Σχεδίου Mansholt, αν και πολλές από τις προτάσεις του δέν είχαν υιοθετηθεί. Τό θέμα ξαναεμφανίστηκε έντονα στην επικαιρότητα κατά τή διάρκεια τών διαπραγματεύσεων τής Βρεταννίας μέ τήν ΕΟΚ, μέ βασικό επιχείρημα διτ ό Τομέας τών Έγγυήσεων τοῦ FEOGA, αν και απορροφά τό μεγαλύτερο μέρος τών κοινοτικών πόρων συμβάλλει πολύ λίγο στην πραγματοποίηση τών στόχων τής Συνθήκης τής Ρώμης.

Στή συνέχεια, ή κατάσταση μέ τήν ΚΑΠ χειροτέρευσε σέ τέτοιο βαθμό, ώστε νά δημιουργείται γενικότερο πρόβλημα συνοχής τής ΕΟΚ. "Αν και όλοι άναγνωρίζουν τήν ανάγκη για μεταβολή τής ΚΑΠ και καταβλήθηκαν μεγάλες προσπάθειες για τό σκοπό αυτό, δέν βρέθηκε έν τούτοις τό «νέο σχήμα» της πού θά αντικαθιστούσε τό παλιό, έξ αίτιας τών αλληλοσυγκρουόμενων συμφερόντων τών χωρών-μελών τής ΕΟΚ. Οί βασικοί λόγοι πού προβάλλονται για τήν άναθεώρηση τής ΚΑΠ μπορούν νά συνοψιστούν στους ακόλουθους:

- (i) Τά διάφορα οικονομικά μεγέθη (ρυθμοί ανάπτυξης, πληθωρισμός, ανεργία κλπ.) έχουν χειροτερεύσει από τό 1973 και μετά. 'Αποτέλεσμα αυτής τής κατάστασης είναι διτ Εχουν περιορισθεί οί δυνατότητες «οικονομικών παραχωρήσεων» μεταξύ τών κρατών-μελών τής ΕΟΚ.
- (ii) Οί Κυβερνήσεις τών πλουσιών κρατών-μελών δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα στα πιεστικά προβλήματα του πληθωρισμού, τής ύφεσης και τής ανεργίας και μικρότερη στα προβλήματα πού αντιμετωπίζει ή γεωργία, πού άλλωστε αποτελεί μικρό, σχετικά, τομέα τής οικονομίας τους.
- (iii) Οί συνεχώς αυξανόμενες δαπάνες τής ΚΑΠ, σέ συνδυασμό μέ τήν οικονομική κρίση, καθιστούν επιτακτική τήν αναδιάρθρωση τής ίδιας και τοῦ κόστους έ-

φαρμογής της. Είναι χαρακτηριστική ή «εντολή» που δόθηκε από το Συμβούλιο των Υπουργών το Μάιο του 1981 και η οποία αποσκοπεί στην εξάλειψη της κοινοτικής κακοδαιμονίας, για τα έσοδα και τις δαπάνες του προϋπολογισμού της Κοινής Αγοράς,

- (iv) Ένας από τους βασικούς στόχους της Συμφωνίας της Ρώμης είναι η επάρκεια αγαθών στην Κοινότητα και η αύξηση των εισοδημάτων των παραγωγών των χωρών-μελών της ΕΟΚ. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι οι μηχανισμοί της ΚΑΠ, μέσω της υψηλής τεχνολογίας που υιοθέτησαν, συνέβαλαν στην αύξηση του όγκου της αγροτικής παραγωγής με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί σταθερότητα στην αγορά αγροτικών προϊόντων και αίσθημα ασφαλείας από τον αυτόεφοδιασμό καθώς και στη βελτίωση των αγροτικών εισοδημάτων. Συγχρόνως όμως δημιουργήθηκαν σημαντικά πλεονάσματα για μερικά αγαθά, τη χρηματοδότηση των οποίων επιβαρύνθηκαν τελικά οι καταναλωτές και γενικότερα οι φορολογούμενοι. Αυτή η ανισοροπία αποτελεί, ίσως, το σημαντικότερο λόγο για τη μεταβολή της ΚΑΠ.
- (v) Η διάθεση των τεραστίων αποθεμάτων συχνά γίνεται με την παροχή μεγάλων επιδοτήσεων με αποτέλεσμα οι τιμές εξαγωγών αυτών των αγροτικών προϊόντων να είναι κατά πολύ μικρότερες εκείνων που απολάμβαναν οι καταναλωτές στις χώρες -μέλη της ΕΟΚ.
- (vi) Η άνιση κατανομή του βάρους του κοινοτικού προϋπολογισμού.

Άφοϋ εξετάσαμε τους κυριότερους λόγους οι όποιοι καθιστούν αναγκαία την αναθεώρηση της ΚΑΠ, στη συνέχεια θα κάνουμε μία σύντομη κριτική επισκόπηση των διαφόρων λύσεων που προτείνονται. Η ανάλυση θα περιοριστεί στην επισήμανση των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων που παρουσιάζει κάθε πρόταση για αναθεώρηση της ΚΑΠ. Είναι ευνόητο ότι στην εργασία αυτή δεν είναι δυνατό να γίνει μία αναλυτική ποσοτικοποίηση των ωφελειών και των ζημιών από την εφαρμογή κάθε μιας από τις προτεινόμενες λύσεις. Ένα τέτοιο εγχείρημα είναι ιδιαίτερα επιθυμητό, άλλα δεν βρίσκεται στους στόχους αυτού του άρθρου λαμβανομένων υπ* δψη και των τεραστίων δυσκολιών που ανακύπτουν από την έλλειψη των αναγκαίων στατιστικών στοιχείων.

Έναλλακτικές λύσεις στο πρόβλημα της ΚΑΠ

Η εύρεση μιας αποδεκτής λύσης στο πρόβλημα «αναθεώρηση της ΚΑΠ». είναι ένα εξαιρετικά δύσκολο έργο εξ αιτίας των αλληλοσυγκρουόμενων εθνικών συμφερόντων των χωρών-μελών της ΕΟΚ. Οι διάφορες προτάσεις που έχουν εμφανιστεί κατά καιρούς για αναθεώρηση της αντανακλούν σε μεγάλο βαθμό τα εθνικά συμφέροντα των κρατών-μελών που τις προτείνουν. Οι κυριότερες προτάσεις που έγιναν για την αναθεώρηση της ΚΑΠ είναι οι ακόλουθες:

Ἡ μέθοδος τῶν ποσοτώσεων

Ἡ μέθοδος τῶν ποσοτώσεων βασίζεται σέ ενα σύστημα δύο τιμῶν. Ἡ μέθοδος αὐτή προβλέπει τήν αγορά μίας ποσότητας ενός προϊόντος σέ μια καθορισμένη τιμή στήριξης, πού εἶναι υψηλότερη ἀπό τή διεθνή τιμή. Οἱ ποσότητες πέραν τοῦ οριζομένου μεγέθους αγοράζονται σέ τιμές χαμηλότερες καί πλησιάζουν τις διεθνείς.

Σύμφωνα μέ τή μέθοδο τῶν ποσοτώσεων οἱ παραγωγοί ἀρχικά λαβαίνουν μια προκαταβολή της αξίας μέ τήν ἀποστολή τοῦ προϊόντος, ἐνώ ἡ τελική διευθέτηση γίνεται ἀργότερα, δταν ἔχει υπολογιστεῖ τό ἀκριβές ὕψος τῶν πωλήσεων του προϊόντος στή παρέμβαση. Κατ' αὐτό τόν τρόπο ἀφ' ενός μὲν περιορίζονται οἱ δαπάνες του FEOGA, ἀφ' ἑτέρου μέ τόν ἔλεγχο τῶν κινήτρων μετριάζεται ἡ αὐξηση της παραγωγῆς.

Τό σύστημα τῶν ποσοτώσεων εἶναι ἀρκετά γραφειοκρατικό καί προϋποθέτει καλή ὀργάνωση της διοικητικῆς μηχανῆς σέ κοινοτικό ἐπίπεδο. Επίσης γιά τήν καλύτερη κατανομή τῶν εἰσοδημάτων χρειάζεται νά τεθοῦν ὀρισμένα πρόσθετα κριτήρια. Ἐνα ἄλλο σημεῖο πού πρέπει νά ἐπισημανθεῖ εἶναι διτ οἱ τιμές μπορεῖ νά πέσουν κάτω ἀπό τό ἀρχικό ἐπίπεδο στήριξης, πράγμα πού θα ὀδηγήσει σέ μείωση τῶν εἰσοδημάτων τῶν παραγωγῶν. Ἄλλα αὐτό δέν ἀποτελεῖ ἐπιδίωξη τοῦ συστήματος τῶν ποσοτώσεων, πού σκοπός του εἶναι ἡ μείωση τῶν ἀρνητικῶν ἀποτελεσμάτων πού ἐπιφέρει ἡ σημερινή παρέμβαση της ΚΑΠ στον ἀγροτικό τομέα. Τέλος, θα πρέπει νά προστεθεῖ διτ οἱ καταναλωτές ἐξακολουθοῦν νά πληρώνουν υψηλές τιμές γιά τά τρόφιμα πράγμα πού συμβαίνει βέβαια καί μέ τα ἄλλα συστήματα στήριξης τῶν τιμῶν.

Ἡ μέθοδος τῶν διαφορετικῶν τιμῶν

Μέ βάση τήν πρόταση αὐτή οἱ εὐνοϊκές (υψηλές) τιμές πού προσδιορίζονται ἀπό τήν ΚΑΠ παρέχονται μόνο σέ μή προνομιούχος ἀγρότες (ιδιοκτῆτες μικρῶν ἀγροτικῶν μονάδων, ἐγκατεστημένους σέ ὀρεινές περιοχές κλπ) ἡ σέ συνεπείς ἀγρότες πού διοχετεύουν τό προϊόν τους μέσω καθορισμένων ἀγορῶν ἡ σέ μειωμένες ποσότητες). Ἡ μέθοδος αὐτή ἐμφανίζει σέ γενικές γραμμές τά μειονεκτήματα της μεθόδου τῶν ποσοτώσεων.

Ἡ Γαλλική Κυβέρνηση πρότεινε οἱ τιμές στήριξης νά μειώνονται ὅσο οἱ ποσότητες πού ἀποστέλλονται στην αγορά αὐξάνουν. Ἡ ἐφαρμογή ὁμως αὐτῆς της πρότασης παρουσιάζει δυσκολίες, διότι προϋποθέτει ὅτι κάθε παραγωγός παραδίδει τό προϊόν του σέ ενα ἀγοραστή καί ὅτι ἀπαγορεύονται οἱ πωλήσεις ἀπό ἕνα μεγάλο παραγωγό σέ ενα μικρό. Ἐξ' αἰτίας τῶν δυσκολιῶν αὐτῶν πού παρουσιάζει ἡ ἐφαρμογή αὐτῆς της πρότασης ὑπάρχουν λίγες πιθανότητες νά υἱοθετηθεῖ ἀπό τήν ΕΟΚ.

Ἡ αρχή της συνυπευθυνότητας

Ἡ επικρατέστερη λύση, την ὅποια φαίνεται δι προτείνει ἡ Ἐπιτροπή, εἶναι ἡ αρχή της συνυπευθυνότητας. Ἡ αρχή αὐτή σημαίνει δι, ὅταν ἡ παραγωγή ενός προϊόντος στην ΕΟΚ υπερβαίνει τό επίπεδο, πού καθορίζεται ἀπό τό Συμβούλιο τών Ὑπουργών τό κόστος του πλεονάσματος θα χρηματοδοτηθεῖ ἀπό τήν επιβολή ενός φόρου στους παραγωγούς. Μέ τόν τρόπο αὐτό επιτυγχάνεται ἡ αυτοχρηματοδότηση των πλεονασμάτων και ανακουφίζεται ἀπό τήν επιβάρυνση ὁ κοινοτικός προϋπολογισμός. Ταυτόχρονα οἱ παραγωγοί εξασφαλίζουν Ἐνα «παραδεκτό» επίπεδο τιμών.

Βέβαια μια τέτοια λύση δέν εἶναι πάντοτε Ἰκανοποιητική στην πράξη, γιατί ἡ παραγωγή συνήθως υπέρβαινα τό «επιθυμητό» επίπεδο και, παρά τήν παρέμβαση στην αγορά, οἱ τιμές παραγωγού πέφτουν. Ἡ πτώση αὐτή τών τιμών βλάπτει κυρίως τα εισοδήματα τών μικρών παραγωγών και πιθανώς να τους αναγκάσει νά σταματήσουν στό μέλλον τήν παραγωγή του προϊόντος πού πλεονάζει. Κατά συνέπεια, ἐκεῖνοι πού θα εξακολουθήσουν νά καλλιεργούν τό προϊόν εἶναι οἱ μεγάλοι παραγωγοί, οἱ ὅποιοι εἶναι ανταγωνιστικοί και γεωγραφικά βρίσκονται συνήθως στις πιό γόνιμες περιοχές. Ὅσον ἀφορα στις επιπτώσεις στό δείκτη τιμών καταναλωτή, πού θά προκύψουν ἀπό τήν εφαρμογή τῆς αρχῆς της συνυπευθυνότητας, θεωρητικά αναμένεται δι οἱ τιμές θά παραμείνουν στα ἴδια επίπεδα, ἐφόσον ισχύουν οἱ τιμές παρέμβασης. Πάντως στην πράξη διαν ὑπάρχει ὑπερπροσφορά, εἶναι πιθανό οἱ τιμές νά σημειώσουν κάποια πτώση. Ἐνα ἄλλο ἐρώτημα πού γεννιέται εἶναι αν ἡ αρχή τῆς συνυπευθυνότητας θά εφαρμοστεῖ ἀδιακρίτως για ὅλα τά προϊόντα, για τά ὅποια ὑπάρχει κοινοτική προστασία και για ὄλες τις χώρες τῆς ΕΟΚ.

Οἱ προτάσεις για συνυπευθυνότητα και προσανατολισμό τών τιμών προς τις διεθνείς κριθηκαν ἀπαράδεκτες ἀπό τήν ΚΟΠΑ/ΚΟΖΕΚΑ, κυρίως για τους ἔξις λόγους:

Πρώτο, διότι τά κράτη-μέλη τῆς ΕΟΚ θά προσφύγουν σέ εθνικές βοήθειες για τήν ἐνίσχυση του εισοδήματος τών παραγωγών. Δεύτερο, θά οδηγήσει σέ μείωση τῆς παραγωγῆς, στην περίπτωση πού ἡ προσφορά εἶναι ελαστική, μέ ἀποτέλεσμα ἡ ΚΑΠ νά λειτουργήσει τελικά σέ δφελος τών ανταγωνιστῶν και σέ βάρος τών κοινοτικών παραγωγών και θά ἐξάρτησα τήν ΕΟΚ ἀπό ἐξωτερικές πηγές εφοδιασμού. Τρίτο, διότι δέν ἐνισχύουν τήν εφαρμογή τῆς αρχῆς τῆς κοινοτικῆς προτίμησης στα γεωργικά προϊόντα. Ἄλλωστε Ἐνα σοβαρό μέρος τών δαπανών τῆς ΚΑΠ οφείλεται σέ ἀθέτηση τῆς αρχῆς, αὐτῆς.

Ἄμεσες εισοδηματικές ἐνισχύσεις

Ἐνας σημαντικός ἀριθμός οικονομολόγων (Uri, Bergmann, Van Riemsdijk, Kaester, Marsh, Tangermann κλπ.) προτείνουν τή μέθοδο τών ἀμεσων εισοδηματικῶν

ενισχύσεων⁴ στους παραγωγούς. Μέ βάση τήν αρχή αύτη ό παραγωγοί, σε αντι-στάθμισμα, έστω και μερικό, των τιμών στήριξης της ΚΑΠ πού θα μειωθούν και θα προσεγγίσουν τις διεθνείς, θα λάβουν άμεσες εισοδηματικές ενισχύσεις από τήν Κοινότητα. Οί πληρωμές αυτές θα βασιστούν σέ ορισμένα στοιχεία τοῦ παρελθόν-τος. Για να θεωρείται π.χ. κάποιος δικαιούχος θα πρέπει νά είναι αγρότης ή ένα εί-δος αγρότη, νά καλλιεργεί ένα ορισμένο είδος προϊόντος κλπ. Ή αρχή των αμέσων εισοδηματικών ενισχύσεων δέν σημαίνει δι τήν δέν θά υπάρχει ένα ελάχιστο επίπεδο τιμών πού θα απολαμβάνουν οί παραγωγοί και τό όποιο θα είναι μεγαλύτερο από τόν κινητό μέσο δρο τών διεθνών τιμών τών τελευταίων ετών.

Άπό τή μείωση τών τιμών παραγωγού αναμένεται κάποια πτώση του δείκτη τι-μών καταναλωτή, πιθανή αύξηση τών δαπανών προϋπολογισμού, μείωση τών αρνη-τικών διανεμητικών επιπτώσεων, ορθολογικότερη αναδιάρθρωση τών καλλιεργειών κλπ.

Ένας από τους στόχους τών άμεσων οικονομικών ενισχύσεων είναι ή βοήθεια τών φτωχών αγροτών ή εκείνων πού έχουν χαμηλή απόδοση. Στην περίπτωση ό-μως αυτή είναι πιθανό μερικοί παραγωγοί νά παραμείνουν στή γεωργία για νά λα-βαίνουν τις οικονομικές ενισχύσεις και δι νά προσπαθήσουν νά αυξήσουν τήν πα-ραγωγή και παραγωγικότητα τοῦ προϊόντος τους. "Αν πάλι οί οικονομικές ενισχύ-σεις δοθούν μέ βάση μια μέση απόδοση, αγρότες μέ χαμηλή απόδοση θα πάρουν ενισχύσεις πού καλύπτουν μεγαλύτερο μέρος τοῦ κόστους παραγωγής σέ σχέση μέ εκείνους πού έχουν υψηλή απόδοση. 'Αλλά μιά τέτοια κατάσταση αποτελεί μια ανε-πιθύμητη διαστρέβλωση τοῦ σκοπού πού επιδιώκεται μέ τις άμεσες εισοδηματικές ενισχύσεις. Ένα άλλο θέμα πού προκύπτει είναι αν οί οικονομικές ενισχύσεις θα δοθοῦν στους παραγωγούς όλων τών προϊόντων ακόμη και γι' αυτά πού δέν προ-βλέπονται από τήν ΚΑΠ και αν τό ὕψος τών ενισχύσεων θα είναι ανάλογο μέ τή σημερινή προστασία. Συναφές είναι και τό ερώτημα αν θα πρέπει νά τεθεί ένα ανώ-τατο δριο στό ὕψος τών ενισχύσεων ανά παραγωγό ή εναλλακτικά ό ρυθμός αύξη-σης τών ενισχύσεων νά φθίνει.

Ένα άλλο πρόβλημα πού γεννιέται είναι αν τό σύστημα οργάνωσης και χορή-γησης τών εισοδηματικών ενισχύσεων στους παραγωγούς θα επιλέγεται από τις εθνικές κυβερνήσεις. "Αν ή απάντηση είναι καταφατική, τότε θα έληγε ή διαμάχη μεταξύ τών κρατών-μελών τής ΕΟΚ σχετικά μέ τόν καθορισμό τοῦ ὕψους τών τι-μών και τό ακανθώδες αυτό πρόβλημα θα ήτο πια δευτερεύουσας σημασίας, άφοῦ θα υπήρχε ή δυνατότητα για τήν παροχή υψηλότερων τιμών από τά κράτη-μέλη τής ΕΟΚ. Άπό τήν άλλη πλευρά τό γεγονός αυτό άφ' ενός θα αποτελούσε μιά οπι-σοδρομία στην ιδέα τής ευρωπαϊκής ενοποίησης, άφ' έτερου θα υπήρχε ό κίνδυ-νος νά νοθευτεί ό ανταγωνισμός. Για τήν αποφυγή τοῦ κινδύνου αυτού ό Bergmann

4. Τό σύστημα τών αμέσων ενισχύσεων ισοδυναμεί μέ εκείνο τών ελλειμματικών πληρωμών (deficiency payments).

πρότεινε τήν επιβολή ποινών, τα ποσά από τις όποιες θα χρησιμοποιούνται για τή χρηματοδότηση διαρθρωτικών, περιφερειακών καὶ αναπτυξιακών προγραμμάτων φτωχών περιοχών της Ευρώπης. Στην περίπτωση που τό σύνολο τών αμέσων ενισχύσεων θα γίνεται μέσω ή για λογαριασμό της ΕΟΚ υπάρχει ό κίνδυνος να αυξηθούν ακόμη περισσότερο οί δαπάνες τοῦ FEOGA, πράγμα πού θα οδηγήσει στις ίδιες δυσκολίες καί προβλήματα πού προαναφέρθηκαν σχετικά μέ τήν ΚΑΠ.

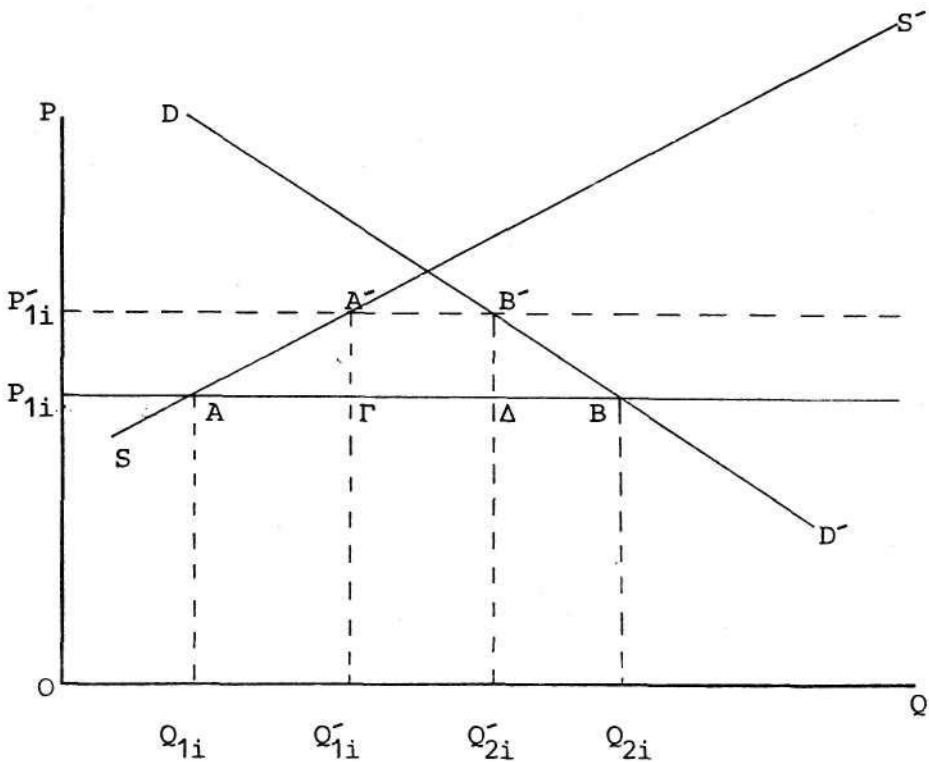
Συμπερασματικά θα μπορούσε να λεχθεί ότι ή μέθοδος τών άμεσων εισοδηματικών ενισχύσεων εμφανίζεται από αρκετούς συγγραφείς ως μία ικανοποιητική μορφή προστασίας τών αγροτικών εισοδημάτων, υπάρχουν όμως άλλοι ειδικοί πού αμφισβητούν τήν αποτελεσματικότητα της δπως π.χ. Weinschenk, Schmitt κλπ. Γενικά ή μέθοδος αμφισβητείται από τους υπεύθυνους για τή λήψη αποφάσεων, δηλαδή τους ηγέτες τών συνεταιριστικών οργανώσεων τών αγροτών καί τους πολιτικούς. Τό ερώτημα πού γεννιέται στην περίπτωση αυτή είναι κατά πόσο οί προτάσεις τους είναι εφαρμόσιμες καί τί πλεονεκτήματα παρουσιάζουν. Πάντως θα πρέπει νά σημειωθεί ότι χρειάζεται ακόμη αρκετή εμπειρική έρευνα για νά επιβεβαιωθούν τά πλεονεκτήματα τής μεθόδου τών άμεσων εισοδηματικών ενισχύσεων.

Από τήν εξέταση τών διαφόρων προτάσεων για αναθεώρηση τής ΚΑΠ είναι θεωρητικά καί πρακτικά δύσκολο, αν όχι αδύνατο, νά αποφανθούμε ποια από αυτές είναι ή πια κατάλληλη για τό σύνολο τών χωρών τής ΕΟΚ, διότι όλες εμφανίζουν πλεονεκτήματα καί μειονεκτήματα. Στο ερώτημα σέ ποια από τις μεθόδους τά πλεονεκτήματα υπερτερούν τών μειονεκτημάτων, ή απάντηση είναι ότι εξαρτάται από τήν κάθε χώρα-μέλος τής ΕΟΚ χωριστά καί από τις ειδικότερες προϋποθέσεις εφαρμογής κάθε μιας μεθόδου. Έξ αιτίας τής έλλειψης ενός τέτοιου πλαισίου θά αρκούμε απλώς στην απarıθμηση ορισμένων γενικών άρχων. Ή αναθεώρηση τής ΚΑΠ δεν θά πρέπει νά βασιστεί μόνο σέ μία δικαιότερη κατανομή τών επιβαρύνσεων τις όποιες αυτή συνεπάγεται, άλλα θά πρέπει νά ενταχθεί σέ ενα ευρύτερο πλαίσιο δπου θά συνεξετάζονται τά κοινωνικά, διαρθρωτικά, εμπορικά καί νομισματικά χαρακτηριστικά της. Μέ βάση την αρχή αυτή μία δικαιότερη κατανομή τών βαρών τής ΚΑΠ μεταξύ τών κρατών-μελών μπορεί νά επιδιωχθεί μέ τον περιορισμό τών δαπανών τοῦ Τμήματος Εγγυήσεων προς όφελος τών δαπανών τοῦ Τμήματος Προσανατολισμοῦ τοῦ FEOGA. Ή επιδίωξη αυτή θά πρέπει νά συμπληρωθεί μέ μία ουσιαστική αύξηση τών δαπανών πού αφιερώνονται για άλλους σκοπούς (χρηματοδότηση περιφερειακών καί κοινωνικών προγραμμάτων κλπ).

Όπως αναφέραμε καί πιό πάνω, στο άρθρο αυτό, αν καί θά ήταν επιθυμητό, δέν επιχειρείται μία ποσοτική Έρευνα τών αφελειών καί τών ζημιών τών διαφόρων λύσεων πού προτάθηκαν για αναθεώρηση τής ΚΑΠ. Πάντως στα πλαίσια αυτά καταβάλλεται μία προσπάθεια προσέγγισης τών επιπτώσεων από τήν εφαρμογή τής ΚΑΠ τόσο στον καταναλωτή καί στη ζήτηση, όσο καί στον παραγωγό καί τήν προσφορά. Ή ανάλυση αυτή θά γίνει αρχικά σέ θεωρητικό επίπεδο καί θά εφαρμοστεί στη συνέχεια στην περίπτωση τής Ελλάδος.

Θεωρητική 'Ανάλυση των 'Επιπτώσεων από την 'Εφαρμογή της ΚΑΠ στους Παραγωγούς, Καταναλωτές, Προσφορά, Ζήτηση και τόν Προϋπολογισμό (εθνικό και κοινοτικό).

Προκειμένου να μετρήσουμε τα οφέλη και τις ζημιές των παραγωγών, καταναλωτών και της συνεισφοράς μιας χώρας μέλους της ΕΟΚ από την εφαρμογή της ΚΑΠ, χρειάζεται να υποθέσουμε ότι το εμπόριο μεταξύ των χωρών της ΕΟΚ, σε περίπτωση που δεν υπήρχε, ή ΚΑΠ, θα γινόταν με βάση τις διεθνείς τιμές⁵. Με την έννοια αυτή οι ζημιές των καταναλωτών και τα οφέλη των παραγωγών θα μετρηθούν σε σχέση με την κατάσταση που θα επικρατούσε αν ίσχυσαν οι διεθνείς τιμές. 'Αρχικά ως εξετάσουμε το θέμα θεωρητικά με βάση τα Σχήματα 1 και 2.

Σχήμα 1

5. Όπως προαναφέρθηκε, περίπου κάτι παρόμοιο προβλέπεται με τη μέθοδο των αμέσων εισοδηματικών ενισχύσεων όσον αφορά στη διαμόρφωση των τιμών των αγροτικών προϊόντων.

α. "Όταν ή ζήτηση υπερβαίνει την προσφορά

Η καμπύλη DD' δείχνει τή ζητούμενη ποσότητα ενός αγροτικού προϊόντος i για μια χώρα σέ διάφορες τιμές, ενώ ή καμπύλη SS' δείχνει την εγχώρια προσφορά για τό υπόψη προϊόν. Έτσι, σε επίπεδο τιμών P_{li}, ή προσφερόμενη (παραγόμενη) ποσότητα είναι Q_{li} ενώ ή ζητούμενη Q_{2i}. Η διαφορά Q_{2i}-Q_{li} = AB θα καλυφθεί από εισαγωγές.

"Ας υποθέσουμε τώρα ότι επιβάλλεται ή κοινοτική θεσμική τιμή πού είναι συνήθως υψηλότερη από τή διεθνή κατά τό ποσό P_{li}-P_{li}. Επειδή οί παραγωγοί μπορούν νά επιτύχουν μεγαλύτερη τιμή, αυξάνουν τήν παραγωγή τους και εστω διτ ή προσφερόμενη ποσότητα είναι Q_{li}, ενώ ή ζητούμενη Q_{2i}, ή διαφορά, Q_{2i}-Q_{li}=ΓΔ, θα καλυφθεί από εισαγωγές, τό ύψος τών οποίων είναι μικρότερο σέ σχέση μέ τήν προηγούμενη κατάσταση ισορροπίας. Η μετακίνηση της καμπύλης από τό Α στό Α' και από τό Β στό Β' συνεπάγεται τις ακόλουθες επιπτώσεις στους καταναλωτές και στην κατανάλωση, στους παραγωγούς και στην παραγωγή καθώς επίσης και στις μεταβιβάσεις κρατικών πόρων από τήν Ελλάδα στην ΕΟΚ και αντίστροφα:

α. καταναλωτές

Άπα τήν επιβολή της κοινοτικής τιμής οί καταναλωτές επιβαρύνονται για τό αγαθόν κατά τό ποσόν πού περιέχεται στην περιοχή P_{li}P_{li}Β'Δ.

$$(1) \quad P_{li}P_{li}B'\Delta' = (P_{li} - P_{li}) \quad Q_{2i}$$

ένω για τό σύνολο τών n προϊόντων για τά όποια καθορίζεται κοινοτική θεσμική τιμή ή σχέση (1) γράφεται ως έξης:

$$(Γ) \quad \Delta CW = \sum_{i=1}^n (P'_{li} - P_{li}) \quad Q'_{2i}$$

β. κατανάλωση ⁶

Επίσης θα υπάρξει μία μείωση στή συνολική κατανάλωση τοῦ προϊόντος, πού ή αξία της είναι ίση μέ τό τρίγωνο Β'ΔΒ⁷,

$$(2) \quad B'\Delta B = 1/2 \quad (P_{li} - P_{ii}) \quad (Q_{2i} - Q_{2i})$$

ένω για τό σύνολο τών n προϊόντων ή σχέση (2) γίνεται

$$(2') \quad \Delta D = 1/2 \quad \sum_{i=1}^n (P'_{li} - P_{li}) \quad (Q_{2i} - Q_{2i})$$

6. Όρθότερο θα ήταν αντί κατανάλωσης να γράψουμε ζήτησης.

7. Μέ τήν προϋπόθεση διτ ή καμπύλη ζήτησης δέν είναι πλήρως ανελαστική.

γ. παραγωγή

Η ποσότητα $Q_{li}Q_{li}$ που προηγούμενα εισάγονταν, τώρα παράγεται εγχώρια. Τα οφέλη των παραγωγών ισούνται με την αξία που αντιστοιχεί στην περιοχή $P_{li}P_{ii}A'A$.

$$(3) \quad P_{li}P_{ii}A'A = P_{ii}P_{ii}AT - ATA = (P_{ii}' - P_{ii}) Q_{li}' - 1/2(P_{li}' - P_{li}) (Q_{li}' - Q_{li})$$

ενώ για το σύνολο των n αγαθών ή (3) γράφεται

$$(3') \quad \Delta PW = \sum_{i=1}^n (P_{li}' - P_{li}) Q_{li}' - 1/2 \sum_{i=1}^n (P_{li}' - P_{li}) (Q_{li}' - Q_{li})$$

δ. παραγωγή⁸

Τα εισοδήματα των παραγωγών θα μειωθούν κατά τό τρίγωνο ATA λόγω υψηλότερου κόστους που απαιτείται για τήν παραγωγή της επιπλέον ποσότητας.⁹

$$(4) \quad ATA = 1/2 (P_{li} - P_{li}) (Q_{li} - Q_{li})$$

ενώ για το σύνολο των προϊόντων.

$$(4') \quad \Delta S = 1/2 \sum_{i=1}^n (P_{li}' - P_{li}) (Q_{li}' - Q_{li})$$

ε. μεταβιβάσεις

Με τήν επιβολή της υψηλότερης τιμής από τη διεθνή, ή ΕΟΚ (FEOGA) εισπράττει δασμούς ίσους με $A'B'\Delta\Gamma$,

$$(5) \quad A'B'\Delta\Gamma = (P_{li} - P_{li}) (Q_{2i}' - Q_{li})$$

όπου $P_{li}' - P_{li}$ ο επιβαλλόμενος δασμός για τό i αγαθό. Στην πραγματικότητα ή περιοχή $A'B'\Delta\Gamma$ παριστάνει μία μεταβίβαση πόρων τής χώρας που επιβάλλει τό δασμό προς τήν ΕΟΚ. Τα έσοδα από τους δασμούς για όλα τά αγαθά παρέχονται από τή σχέση:

$$(5) \quad \Delta TR = \sum_{i=1}^n (P_{li}' - P_{li}) (Q_{2i}' - Q_{li})$$

8. "Ορθότερο θα ήταν αντί παραγωγής να γράψουμε προσφοράς.

9. Με τήν προϋπόθεση ότι ή καμπύλη προσφοράς δεν είναι πλήρως ανελαστική, που συνήθως συμβαίνει βραχυχρόνια για μερικά προϊόντα.

Είναι φανερό ότι, στην περίπτωση που δέν εφαρμόζεται ή ΚΑΠ, τα έσοδα από τήν επιβολή του δασμού θα τα εισέπραττε ή χώρα πού είχε επιβάλλει τό δασμό. Στην περίπτωση όμως αύτη θα έχανε τις επιδοτήσεις πού θά απολάμβανε για τήν προώθηση τών εξαγωγών ορισμένων αγροτικών προϊόντων. Τό αποτέλεσμα για μία χώρα της ΕΟΚ από τήν εφαρμογή της ΚΑΠ εξαρτάται από τή διαφορά μεταξύ τών δσων χάνει από δασμούς και δσων εισπράττει από τις επιδοτήσεις τών εξαγωγών.

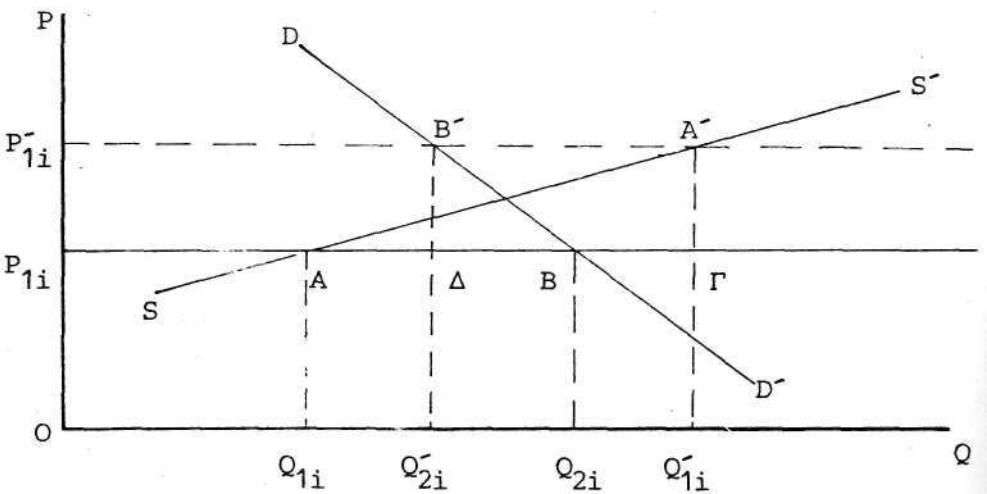
Ή σχέση αυτή για τό σύνολο τών προϊόντων, δίνεται ως ακόλουθως:

$$(6) \quad \Delta BT = \sum_{i=1}^n [\Delta S_i Q_i - (P_{ii} - P_i)] (Q_0' - 2I Q_H) I$$

δπου S_i είναι ή επιδότηση εξαγωγών για τό i αγροτικό προϊόν.

Ή από τήν ανάλυση αυτή φαίνεται διττό καθαρό αποτέλεσμα είναι αρνητικό, εξ αιτίας του γεγονότος, ότι ή εγχώρια παραγωγή είναι πιά δαπανηρή από τή διεθνή, μέ αποτέλεσμα τα οφέλη πού απολαμβάνουν οι παραγωγοί νά είναι μικρότερα από τις ζημιές πού υφίστανται οί καταναλωτές. Έν τούτοις, τίποτε δέν μπορεί νά λεχθεί α ριγοί για τό καθαρό αποτέλεσμα¹⁰ πού έχει σέ μία χώρα ή εφαρμογή της ΚΑΠ, όσον άφορα τις ζημιές από τους δασμούς πού χάνει και τις ωφέλειες από τις επιδοτήσεις τών εξαγωγών πού απολαμβάνει για τό σύνολο τών προϊόντων της.

β. Όταν ή προσφορά υπερβαίνει τή ζήτηση (αυτάρκεια).

Σχῆμα 2

10. Είναι φανερό ότι στην περίπτωση πού μία χώρα είναι ελλειμματική για τό σύνολο τών προϊόντων της, θά υπάρχει μεταφορά πόρων από τή χώρα αυτή προς τήν ΕΟΚ.

Όπως και στην προηγούμενη περίπτωση, όταν ή τιμή τοῦ αγροτικού προϊόντος i είναι P_{ii} , ή προσφερόμενη ποσότητα Q_{ii} ενώ ή ζητούμενη Q_{2i} , ή διαφορά $Q_{2i} - Q_{ii} = \Delta B$ καλύπτεται μέ εισαγωγές. Μέ τήν επιβολή της κοινοτικής τιμής τό νέο επίπεδο των τιμών είναι P_{ii} και ή χώρα όχι μόνο καθίσταται αυτάρκης για τό αγαθό αυτό, άλλα παρατηρείται και πλεόνασμα, πού ισούται μέ $B'A' = Q_{ij} - Q'_{2i}$. Προκειμένου να διατηρηθεί τό επίπεδο των τιμών στο P_{ii} θα πρέπει ή πλεονάζουσα ποσότητα είτε νά αποσυρθεί από τήν εσωτερική αγορά, είτε και να εξαχθεί. Και στις δύο περιπτώσεις τα αποτελέσματα μπορούν νά συνοψισθούν στα ἑξῆς:

α. καταναλωτές

Οί καταναλωτές ἔχουν ζημία για τό i αγαθό ἴση μέ $P_{ii}P_{ii}A'$

$$(7) \quad P_{ii}P_{ii}B'\Delta = (P_{ii} - P'_{ii}) Q'_{2i}$$

ένώ για τό σύνολο των n προϊόντων ή σχέση (7) γίνεται

$$(7') \quad \Delta CW = \sum_{i=1}^n (P'_{ii} - P_{ii}) Q'_{2i}$$

β. κατανάλωση

Όπως και στην προηγούμενη περίπτωση, ή μείωση τής κατανάλωσης ισούται μέ τό τρίγωνο $B'\Delta B$

$$(8) \quad B'\Delta B = 1/2 (P_{ii} - P'_{ii}) (Q_{2i} - Q_{ii})$$

και για όλα τα προϊόντα τής κατηγορίας αυτής

$$(8') \quad \Delta D = 1/2 \sum_{i=1}^n (P'_{ii} - P_{ii}) (Q_{2i} - Q_{ii})$$

γ. παραγωγοί

Οί παραγωγοί ἔχουν ὄφελος κατά τήν αξία πού περέχεται στην περιοχή $P_{ii}P'P_{ii}A'$

$$(9) \quad P_{ii}P_{ii}A'A' = P_{ii}P_{ii}AT - ATA = (P'_{ii} - P_{ii}) Q_{ii} - 1/2 (P_{ii} - P'_{ii}) (Q_{ii} - Q_{li})$$

ένώ για τό σύνολο των n προϊόντων ή αξία ισούται

$$(9') \quad \Delta PW = \sum_{i=1}^n (P'_{ii} - P_{ii}) Q_{ii} - 1/2 \sum_{i=1}^n (P_{ii} - P'_{ii}) (Q_{ii} - Q_{li})$$

δ. παραγωγή

Όπως και στην περίπτωση, όπου η ζήτηση υπερβαίνει την προσφορά, έτσι και εδώ, για την παραγωγή της ποσότητας Q_{li} , απαιτείται αύξηση του κόστους παραγωγής, ή αξία της οποίας είναι ίση με το τρίγωνο ΑΤΑ

$$(10) \quad \text{ΑΤΑ} = 1/2 (P_{li} - P_{li}) (Q_{li} - Q_{li})$$

ενώ για όλα τα προϊόντα

$$(Π) \quad \Delta S = 1/2 \sum_{i=1}^n (P'_{li} - P_{li}) (Q'_{li} - Q_{li})$$

ε. μεταβιβάσεις

Η διαφορά μεταξύ των ωφελειών των παραγωγών και των ζημιών των καταναλωτών είναι μεταβιβάσεις της ΕΟΚ προς το κράτος-μέλος (π.χ. επιδοτήσεις εξαγωγών) και η αξία τους ισούται με Α'Β'ΔΓ.

$$(12) \quad \text{Α'Β'ΔΓ} = (P_{li} - P_{li}) (Q_{li} - Q'_{2i})$$

Γιά το σύνολο των αγαθών οι μεταβιβάσεις είναι:

$$(12') \quad \Delta \text{TR} = \sum_{i=1}^n (P'_{li} - P_{li}) (Q'_{li} - Q'_{2i})$$

Επειδή συνήθως ισχύει η σχέση $P_{li} > P_{li}$, στην περίπτωση όπου $Q_{li} > Q'_{2i}$, και συμβαίνει αυτό όταν η προσφορά υπερβαίνει την εγχώρια ζήτηση, τότε υπάρχει μία θετική μεταφορά πόρων από την ΕΟΚ προς τη χώρα που επιβάλλει το δασμό.

Πιο συγκεκριμένα, μία χώρα που εμφανίζει ελλειμματικότητα στην εσωτερική αγορά για ένα αγαθό ή για μία μεγάλη ομάδα αγαθών είναι πιθανό, με τις τιμές που καθορίζονται μέσω της ΚΑΠ, όχι μόνο να γίνει αυτόκλητος αλλά να παρουσιάσει και πλεονάσματα, τα οποία η ΕΟΚ θα επιδόσει για εξαγωγές. Έναλλακτικά, το κράτος-μέλος θα παρέμβει στην αγορά με πόρους από το FEOGA για να αποσύρει την πλεονάζουσα ποσότητα. "Αν το αγαθό μπορεί να διατηρηθεί, θα το αποθηκεύσει, αν είναι φθαρτό, μπορεί να το διαθέσει σε κοινωφελή Ιδρύματα ή να το καταστρέψει. Η τελευταία περίπτωση ενέχει κάποιο πολιτικό κόστος. Πάντως, σε όλες τις περιπτώσεις, που το κράτος-μέλος της ΕΟΚ εμφανίζει επάρκεια για κάποιο αγαθό, υπάρχει μία θετική δημοσιονομική εισφορά από την Κοινότητα προς το κράτος αυτό.

Ανακεφαλαιώνοντας θα πρέπει να πούμε ότι από την εφαρμογή του μηχανισμού της ΚΑΠ σε όλες τις περιπτώσεις, τουλάχιστον στατικά, υπάρχουν καθαρές ζημιές για τους καταναλωτές και καθαρά οφέλη για τους παραγωγούς. "Εξ αιτίας αυτής όμως της προστατευτικής πολιτικής που περιγράψαμε προηγουμένως, τα

οφέλη δέν αντισταθμίζουν πάντοτε τις ζημίες, πράγμα πού θα συνέβαινε σέ ένα εθνικό σύστημα παρεμβάσεως. Επίσης διαπιστώθηκε ότι συνολικά μία χώρα-μέλος της ΕΟΚ ωφελείται όταν ή προσφορά υπέρβαινα τήν εσωτερική ζήτηση και αντιστρόφως ζημιώνεται όταν ή προσφορά υπολείπεται της ζήτησης. Γενικά θά μπορούσε να λεχθεί ότι όσο μεγαλύτερος είναι ό αγροτικός τομέας μιας χώρας, τόσο μεγαλύτερη είναι ή πιθανότητα να αντισταθμιστούν οι ζημίες τών καταναλωτών από τα οφέλη τών παραγωγών. Όμοια, όσο μικρότερη είναι ή κατανάλωση ενός προϊόντος τόσο μεγαλύτερη είναι ή πιθανότητα για μία χώρα-μέλος της ΕΟΚ να έχει θετικό όφελος ή τουλάχιστον μία μικρή αρνητική ζημία.

'Αναδιανεμητικά 'Αποτελέσματα από τήν Εφαρμογή της ΚΑΠ στον 'Αγροτικό Τομέα της 'Ελλάδος.

Η εφαρμογή της ΚΑΠ έχει μεγάλη σημασία για τόν αγροτικό τομέα της Ελλάδας λόγω της μεγάλης σπουδαιότητας πού έχει ή γεωργία για τό σύνολο της οικονομίας. Άξιζα νά σημειωθεί ότι ο αγροτικός τομέας συμμετέχει στο 13,5% τοῦ ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος και απασχολεί περίπου τό ένα τέταρτο τοῦ ενεργού πληθυσμού της χώρας. Η Ελλάδα εξάγει περισσότερα αγροτικά προϊόντα από όσα εισάγει¹¹. Πιο συγκεκριμένα ή Ελλάδα εισάγει κυρίως σιτηρά (καλαμπόκι¹² και κριθάρι), κρέας (βοδινό, πρόβειο καί χοιρινό), γαλακτοκομικά προϊόντα και σπορέλαια και εξάγει φρούτα (ροδάκινα, μήλα, πορτοκάλια, λεμόνια κλπ.), λαχανικά, κρασί, ελαιόλαδο, βαμβάκι, καπνό καί σταφίδα.

Μέ βάση τόν Πίνακα 2 φαίνεται ότι οι τιμές τών αγροτικών προϊόντων στην Κοινότητα είναι κατά πολύ μεγαλύτερες από τις διεθνείς, αν καί για μερικά προϊόντα (δημητριακά, ζάχαρη, ελαιόλαδο καί σπορέλαια) παρατηρείται μια πτώση τοῦ λόγου τών σχετικών τιμών. Στον Πίνακα 2, βεβαίως, δέν εμφανίζονται οι σχετικές τιμές για όρισμένα προϊόντα πού έχουν ιδιαίτερη σημασία για τήν Ελλάδα όπως π.χ. φρούτα, λαχανικά, κρασιά, καπνός κλπ. λόγω αδυναμίας συγκρισιμότητας τών σχετικών στοιχείων πού οφείλεται σέ διαφορετικές ποιότητες τοῦ ίδιου προϊόντος, διαφορετική περίοδο διάθεσης στην αγορά κλπ.

Πάντως θά μπορούσε νά λεχθεί ότι από τήν εφαρμογή της ΚΑΠ στην Ελλάδα αναμένεται μία αύξηση τών τιμών τοῦ καταναλωτή, τουλάχιστον κατά αρχάς για τά

11. Τό εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων της Ελλάδος για τό 1981 παρουσίασε Έλλειμμα της τάξης τών 4,5 δισ. δρχ. έναντι πλεονάσματος 3,3 δισ. δρχ. τό 1980. Όσον αφορά στο αγροτικό εμπορικό ισοζύγιο της 'Ελλάδος μέ τις χώρες της ΕΟΚ, ενώ αυτό ήταν πλεονασματικό (π.χ. τό 1980 ήταν +6,8 δισ. δρχ.) τό τελευταίο έτος παρατηρήθηκε μία αντίστροφη τάση (τό 1981 ήταν -10,9 δισ. δρχ.) πού οφείλεται σέ μεγάλη αύξηση τών εισαγωγών (139% τό 1981 έναντι 29,5% τό 1980).

12. Ό όγκος παραγωγής καλαμποκιού στην 'Ελλάδα, λόγω εφαρμογής νέας τεχνολογίας στην καλλιέργεια αυτή, σημείωσε μία κατακόρυφη άνοδο κατά τή διάρκεια τών τελευταίων δύο ετών, μέ τάση νά επιτευχθεί αυτόρκεια κατά τα επόμενα έτη.

προϊόντα πού εισάγονται και κατά δεύτερο λόγο για τό σύνολο σχεδόν των υπολοίπων προϊόντων λόγω μεγαλύτερων τιμών πού καθορίζει ή ΚΑΠ. Επίσης με βάση ελέγχθησαν πιά πάνω και από τό γεγονός ότι για τα περισσότερα από τα αγροτικά προϊόντα ή ζήτηση ως προς τις τιμές είναι ανελαστική, αναμένεται μία μικρή πτώση της κατανάλωσης. Όσο περισσότερο ανελαστική είναι ή καμπύλη ζήτησης του προϊόντος τόσο μικρότερη θά είναι ή μείωση της κατανάλωσης.

Άπό τόν Πίνακα 3 φαίνεται διτ στην ΕΟΚ των 9 οί εισαγωγές αγροτικών προϊόντων είναι κατά πολύ περισσότερες άπό τις εξαγωγές (εκτός της κατηγορίας ποτών και καπνού). Είναι ιδιαίτερα φανερή ή ελλειμματικότητα της ΕΟΚ για φρούτα και λαχανικά, ελαιόλαδο κλπ. Αυτό φαίνεται και άπό τήν Πίνακα 4, πού δείχνει τό βαθμό αυτότητας για τήν ΕΟΚ τών 9 και τήν Ελλάδα. Συγκεκριμένα παρατηρείται διτ ή ΕΟΚ τών 9 εμφανίζεται ελλειμματική στα σιτηρά (καλαμπόκι και ρύζι) όπως ή Ελλάδα και οί δύο άλλες υπό ένταξη χώρες. Η αντίθετη ακριβώς εικόνα παρατηρείται στό βοδινό κρέας. Για μερικά άλλα προϊόντα πού ή Κοινότητα εμφανίζεται ελλειμματική, ή 'Ελλάδα παρουσιάζεται πλεονασματική, όπως στό ελαιόλαδο, εσπεριδοειδή κλπ. Τέλος υπάρχει και μια άλλη κατηγορία δπου ή ΕΟΚ τών 9 δσο και ή Ελλάδα είναι πλεονασματικές: ζάχαρη, ροδάκινα κλπ.

Σέ σχέση μέ τις επιπτώσεις άπό τήν εφαρμογή της ΚΑΠ αναμένονται οφέλη στον Έλληνα παραγωγό, τό ύψος τών οποίων εξαρτάται άπό τό βαθμό προστασίας τών προϊόντων και μέ τήν προϋπόθεση βέβαια διτ θά εξακολουθήσουν νά επικρατούν ανταγωνιστικές συνθήκες στις εισροές παραγωγής. Πρέπει νά σημειωθούν επίσης και οί δυσμενείς επιπτώσεις άπό τήν κατάργηση ορισμένων επιδοτήσεων (π.χ. λιπάσματα, ζωοτροφές κλπ.) στό εισόδημα τών παραγωγών πού θά εξαφανιστούν σταδιακά μέχρι τό 1986. Η ανάλυση πού γίνεται εδώ άφορα τις επιπτώσεις στην Ελληνική οικονομία άπό τήν πλήρη εφαρμογή της ΚΑΠ (1986) σέ σχέση μέ τήν επικράτηση τιμών πού προσεγγίζουν τις διεθνείς. Πάντως άπό τήν αύξηση τών εισοδημάτων τών παράγωγων θά πρέπει νά αφαιρέσουμε τό κόστος πού προκύπτει άπό τήν αύξηση της παραγωγής, πού θά είναι τόσο μικρότερο δσο πιά ανελαστική είναι ή καμπύλη προσφοράς.

Πιά συγκεκριμένα, μέ βάση ελέγχθησαν στό προηγούμενο κεφάλαιο, για τα σιτηρά, τό χοιρινό και πρόβειο κρέας και κυρίως για τό βοδινό κρέας, δπου ή προσφορά υπολείπεται τής ζήτησης, θά υπάρξει μία μεταφορά πόρων άπό τήν 'Ελλάδα προς τήν Κοινότητα. Για τά προϊόντα δπου ή προσφορά ισούται μέ τή ζήτηση (τομάτες, πουλερικά, γάλα αγελαδινό και σέ ενα βαθμό τά αυγά) είναι πιθανό οί τυχόν αυξήσεις λόγω τής ΚΑΠ πού θά απολαύσουν οί παραγωγοί θά εξουδετερώσουν τις αντίστοιχες μειώσεις τών εισοδημάτων τών καταναλωτών. Τέλος για τά αγροτικά προϊόντα πού ή 'Ελλάδα εμφανίζεται πλεονασματική (ζάχαρη, ελαιόλαδο, κρασί, εσπεριδοειδή, σταφύλια, μήλα, ροδάκινα και πατάτες) είναι πιθανό τό τελικό αποτέλεσμα νά είναι υπέρ τής 'Ελλάδος. Πάντως, τό ύψος του αποτελέσματος άπό τήν μεταφορά πόρων εξαρτάται άπό τό βαθμό τής κοινοτικής προστασίας.

Πρέπει να σημειωθεί ότι ο μηχανισμός στήριξης των προϊόντων, για τα όποια η Ελλάδα εμφανίζει επάρκεια, παρέχει ένα μικρότερο βαθμό προστασίας από ότι για τα εισαγόμενα προϊόντα. Συγκεκριμένα, για τα σιτηρά, το βοδινό κρέας, τα γαλακτοκομικά προϊόντα και τη ζάχαρη γίνεται παρέμβαση, όταν οι τιμές της αγοράς πέσουν κάτω από 6% του επιπέδου των τιμών που θεωρούνται ως αποδεκτές από το Συμβούλιο Υπουργών (τιμές ενδεικτικές ή τιμές στόχου). Αντίθετα, για τα φρούτα και λαχανικά, που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Ελλάδα, το επίπεδο των τιμών μπορεί να φθάσει το 60-70% των τιμών αγοράς, που έχει θέσει ως στόχο ή ΕΟΚ, πριν αυτή παρέμβει. Για τον καπνό και το ελαιόλαδο το σύστημα στήριξης παρέχει τη δυνατότητα να συνυπάρχει μία χαμηλή τιμή στην αγορά και υψηλά εισοδήματα στους παραγωγούς, αφού οι ενισχύσεις δίνονται απ' ευθείας στους τελειοποιήτριους. Για το ελαιόλαδο δίνεται επιπλέον και επιδότηση στην κατανάλωση, την οποία εισπράττει ο τυποποιητής έμπορος.

Από τον Πίνακα 5, που δίνει, ως ένα βαθμό, τη διάρθρωση της προστασίας του Τμήματος Έγγυησεων του FEOGA, φαίνεται ότι για το 1982 τα μεγαλύτερα ποσοστά προβλέπεται να δαπανηθούν για γαλακτοκομικά προϊόντα (30,4%), σιτηρά (15,5%) και κρέατα (13,6%). Για τα προϊόντα που ενδιαφέρουν την Ελλάδα, παρατηρείται στον ίδιο πίνακα ότι θα δαπανηθούν για ζάχαρη (9,3%), φρούτα και λαχανικά (6,4%), ελαιόλαδο (5,2%), κρασί (3,2%) και καπνός (4,7%). Είναι φανερό ότι η διάρθρωση των δαπανών του FEOGA ευνοεί τους αγροτικούς τομείς των χοίρων της Β.Δ. Ευρώπης, αφού το ποσοστό της σχετικής δαπάνης για το 1981 ανέρχεται στο 59,5%, ενώ για τα μεσογειακά προϊόντα μόνο 28,8%. Πάντως πρέπει να σημειωθεί ότι υπάρχει μία τάση μείωσης των δαπανών για γαλακτομικά και αύξηση για ελαιόλαδο, φρούτα κλπ.

Με βάση το βαθμό πλεονασματικότητας της Κοινότητας και την ελλειμματικότητα της Ελλάδας, σε συνδυασμό με το βαθμό προστασίας των διαφόρων αγροτικών προϊόντων, όπως εμφανίζεται από τη διάρθρωση των δαπανών του Τμήματος Έγγυησεων (Πίνακας 5), θα μπορούσε να λεχθεί ότι είναι δυνατή μία μικρή μείωση των δαπανών της ΚΑΠ από την ένταξη της Ελλάδας, χωρίς αυτό να αποκλείει πιθανή αύξηση των δαπανών στον Τομέα του Προσανατολισμού.

Συμπερασματικές Παρατηρήσεις

Η ανάλυση που έγινε, στα πλαίσια των διαφόρων προτάσεων για αναθεώρηση της ΚΑΠ, αποτελεί μία πρώτη προσπάθεια μίας πιο ολοκληρωμένης έρευνας στην οποία είναι απαραίτητη μία συγκριτική ποσοτική εξέταση των ωφελειών και του κόστους που παρουσιάζουν για κάθε χώρα-μέλος της ΕΟΚ οι προτεινόμενες λύσεις στο πρόβλημα της ΚΑΠ. Αυτό αναμφίβολα απαιτεί πολύ περισσότερη αναλυτική εργασία και μεγάλο αριθμό στατιστικών στοιχείων. Επίσης ειδική μέριμνα πρέπει να δοθεί στο θέμα της ισοτιμίας μεταξύ των εθνικών νομισμάτων των κρατών-

μελών της ΕΟΚ και της «πράσινης δραχμής».

Στό άρθρο αυτό αναλύθηκαν θεωρητικά οι επιπτώσεις στον παραγωγό, τόν καταναλωτή, τή ζήτηση, τήν προσφορά και τόν προϋπολογισμό (κοινοτικό και εθνικό) από τήν εφαρμογή της ΚΑΠ στή σημερινή της μορφή, σέ σχέση μέ τό καθεστώς ελευθέρου εμπορίου. Ή εξέταση τών επιπτώσεων εφαρμόστηκε στην περίπτωση του αγροτικού τομέα της Ελλάδας. Ή ανάλυση τών διανεμητικών αποτελεσμάτων από τήν εφαρμογή της ΚΑΠ περιορίστηκε σέ γενικές διαπιστώσεις όσον άφορα στα διάφορα προϊόντα καί δέν έγινε επακριβής μέτρηση τους. Ό λόγος είναι ότι δεν υπάρχουν στοιχεία πού νά δείχνουν τό σύνολο τών επιπτώσεων της ΚΑΠ στην ελληνική γεωργία. Ή χρησιμοποίηση προβλέψεων, κάτω από ορισμένες υποθέσεις, όσον άφορα στην εξέλιξη βασικών μεγεθών της γεωργίας (κατανάλωση, παραγωγή, τιμές κλπ.) για τό 1986 θά ήταν παρακινδυνευμένη.

Ή θεωρητική ανάλυση πού αναπτύχθηκε μπορεί νά εφαρμοστεί τόσο σέ επίπεδο προϊόντος όσο καί στό σύνολο τοῦ αγροτικού τομέα. Πάντως καί για τις δύο περιπτώσεις απαιτούνται περιοριστικές υποθέσεις. Συγκεκριμένα, επειδή ή θεώρηση τού θέματος βασίζεται σέ ανάλυση μερικής ισορροπίας, υποτίθεται ότι μεταβολές τών σχετικών τιμών τών προϊόντων δέν επηρεάζουν τό επίπεδο της κατανάλωσης καί είναι δεδομένες ή τουλάχιστον εξωγενείς για τό σύστημα. Σέ ένα σύστημα γενικής ισορροπίας οί σχετικές τιμές προσδιορίζονται ενδογενώς. Στις αδυναμίες τών στατικών υποδειγμάτων πρέπει νά προστεθεί ότι αυτά δέν περιλαμβάνουν ορισμένα δυναμικά αποτελέσματα, όπως οικονομίες κλίμακας, οφέλη από μεγαλύτερη αποδοτικότητα, αξιοποίηση πλεονασματικών οικονομικών πόρων κλπ.

Επίσης, ή υπόθεση διττή ή προσφορά στή διεθνή αγορά είναι πλήρως ελαστική καί διττή δέν επηρεάζεται από τή συμπεριφορά της ΚΑΠ δέν είναι ρεαλιστική, διότι ή Κοινότητα αποτελεί τή μεγαλύτερη αγορά αγροτικών προϊόντων στό κόσμο. Πάντως θά πρέπει νά σημειωθεί ότι τό μεγαλύτερο ποσοστό εμπορίου αγροτικών προϊόντων στην ΕΟΚ είναι ενδοκοινοτικό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. D. BKRGMANN (1980): «Possible Alternatives to the CAP and their Economic Consequences», One Day Conference on *The CAP in the 1980's*, organized by the Agricultural Economics Society, 2 December 1980, London.
2. B. CATRIVESIS AND T. HITIRIS (1982), «Comment: The Impact on Greek Agriculture from Membership in the EEC», *European Economic Review*, Vol. 17, pp. 393-397.
3. K.D. CHRISTOU AND A.S. SARRIS (1980), «The Impact on Greek Agriculture from Membership in European Economic Community», *European Economic Review*, Vol. 14, pp. 159-188.
4. W. GODLEY AND R. BACON (1979), «Policies of the EEC», *Cambridge Economic Policy Review*, Vol. I, No 5.
5. U. Koester (1977) «The Redistributive Effects of the Common Agricultural Financial System», *European Review of Agricultural Economics*, Vol. 4.
6. U. KOESTER AND S. TANGERMANN (1977), «Supplementing Farm Policy by Direct Income Payments. Cost-Benefit Analysis of Alternative farm Policies with Special Attention to German Agriculture», *European Review of Agricultural Economics*, Vol. 4 (1).
7. R.G. LIPSEY (1957), «The Theory of Customs Union: Trade Diversion and Welfare» *Economica*, Vol. 24, pp. 40-56.
8. R.G. LIPSEY (1960), «The Theory of Customs Union: General Survey», *Economic Journal*, Vol. 70, pp. 496-513.
9. J. MARSH (1980), «Enlargement of the EC-The Effect on the CAP», One-Day Conference on *The CAP in the 1980's*, organized by the Agricultural Economics Society, 2 December 1980, London.
10. C.N. MORRIS (1980), «The Common Agricultural Policy», *Fiscal Studies*, Vol. 1, No 2, pp. 17-35.
11. A.H. SARRIS AND K.D. CHRISTOU (1982), «Reply: The Impact on Greek Agriculture from Membership in the EEC», *European Economic Review*, Vol. 17, pp. 399-402.
12. S. TANGERMANN (1979), «Germany' s Role within the CAP: Domestic Problems in International Perspective», *Journal of Agricultural Economics*, Vol. 30.
13. M. TRACY AND I. Hodac (eds) (1979), *Prospects for Agriculture in the European Community*, College of Europe, Bruges.
14. P. URI (1970), *A Future for European Agriculture*, Atlantic Paper 4, The Atlantic Institute, Paris.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΟΚ, 1975-1982, (έκατ. Ε.Ν.Μ.)

Έτος Δαπάνη	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981 ¹	1982 ²	Ρυθμός αυξήσεως ¹ (%) 1975-82
Τμήματος Έγγυήσεων	4.522,5	5.587,1	6.830,4	8.672,7	10.440,7	11.314,9	11.570,5	13.703,1	17.14
Τμήματος Προσανατολισμού	184,3	218,2	296,7	326,6	403,4	591,8	730,6	790,7	23.11
Σύνολο	4.706,8	5.805,3	7.126,1	8.996,3	10.844,1	12.042,8	13.250,8	14.493,8	17.43
Δαπάνες Τμήματος Έγγυήσεων ώς ποσοστό του Συνόλου (%)	96,08	96,24	95,85	96,40	96,28	95,55	96,23	94,54	

1. Λαμβανομένου υπόψη του διορθωτικού προϋπολογισμού 1981 και των μεταφορών πιστώσεων.
2. Στοιχεία του σχεδίου του γενικού προϋπολογισμού των Ε.Κ. για το 1982, συμπεριλαμβανομένης της προτάσεως διορθωτικής επιστολής της Επιτροπής κατόπιν δευτέρας εξετάσεως στο Συμβούλιο την 23.11.1981.

Πηγή: Ε.Κ. - *Η Κατάσταση της Γεωργίας στην Κοινότητα*, Έκθεση, 1981, Βρυξέλλες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΤΙΜΗ ΕΙΣΟΔΟΥ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ
ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΕ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ
1977/1978, 1978/1979, 1979/1980.

Προϊόν	1977/78	1978/79	1979/80
Μαλακό σιτάρι	216	193	163
Σκληρό σιτάρι	218	216	159
Κριθάρι	206	225	161
Καλαμπόκι	203	201	190
Ζάχαρη	253	276	131
Βοδινό κρέας	196	199	204
Χοιρινό κρέας	137	155	152
Βούτυρο	388	403	411
Άποβουτ. γάλα σκόνη	494	458	379
Έλαιόλαδο	211	200	193
Έλαιόσποροι	153	161	185

Πηγή: Η Κατάσταση τής Γεωργίας στην Κοινότητα, Έκθεση 1980, Βρυξέλλες

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΟΚ ΤΩΝ 9
(ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ 1978-80)

(έκατ. Ε.Ν.Μ.)

Προϊόντα	Εισαγωγές	Έξαγωγές
Τρόφιμα	22.423	10.709
από τα όποια		
σιτηρά	2.290	2.349
φρούτα και λαχανικά	5.929	1.039
κρέας βοδινό	328	334
Ποτά και Καπνός	1.919	3.116
Έλαιόσποροι	3.199	21
Έλαια και Λίπη	1.571	655
Σύνολο Άγροτικῶν Προϊόντων	39.496	16.033

Πηγή: Ε.Κ. - Η Κατάσταση τής Γεωργίας στην Κοινότητα, Έκθεση 1981, Βρυξέλλες

ΠΙΝΑΚΑΣ 4
ΒΑΘΜΟΣ ΑΥΤΑΡΚΕΙΑΣ (%)

Προϊόντα	Ε.Ο.Κ. τῶν 9		ΕΛΛΑΣ	
	1976	1978/79	1976	1978/79
Σιτηρά	87	—	91	—
Σιτάρι	—	108	—	147
Σίκαλη	—	108	—	100
Κριθάρι	—	112	—	92
Βρώμη	—	98	—	99
Καλαμπόκι	—	60	—	35
Ρύζι	—	75	—	145
Έσπεριδοειδή	51	41	156	149
Νωπά φρούτα (έκτός έσπεριδοειδή)	—	77	—	173
Σταφύλια	100	—	103	—
Μήλα	99	—	104	—
Ροδάκινα	101	—	141	—
Κρασί	98	99	126	125
Τομάτες	94	—	100	—
Πατάτες	99	—	107	—
Χοιρινό κρέας	99	—	99	—
Βοδινό κρέας	101	—	63	—
Πουλερικά	102	—	100	—
Αῦγά	101	—	101	—
Γάλα ἀγελαδινό	100	—	100	—
Ζάχαρη	113	—	120	—
Έλαιόλαδο	88	—	107	—

Πηγή: Έπεξεργασμένα στοιχεία από τό Eurostat, FAO και ΕΣΥΕ

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
ΔΙΑΦΘΩΣΗ ΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΕΓΓΥΗΣΕΩΣ ΚΑΤΑ ΠΡΟΪΟΝ
1977-1982 (%)

Έτος Προϊόν	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Σιτηρά	9,2	12,7	15,0	14,8	16,6	15,5
Ρύζι	0,2	0,2	0,4	0,5	0,3	0,5
Γαλακτοκομικά	42,8	46,3	43,4	42,0	31,5	30,4
Έλαια και λίπη (ελαιόλαδο)	3,9 (-)	3,8 (2,0)	5,8 (3,7)	6,1 (2,8)	8,2 (3,8)	9,2 (5,2)
Ζάχαρη	8,8	10,1	9,0	5,1	6,0	9,3
Κρέας βοδινό	6,8	7,4	7,2	12,0	12,8	10,7
Κρέας χοιρινό	0,5	0,5	1,0	1,0	1,4	1,2
Κρέας πρόβειο	-	-	-	0,5	1,6	1,7
Αυγά και πουλερικά	0,4	0,4	0,8	0,8	0,9	0,9
Φρούτα και λαχανικά	2,6	1,2	4,2	6,1	6,2	6,4
Κρασί	1,3	0,7	0,6	2,6	5,3	3,2
Καπνός	3,0	2,5	2,2	2,7	2,8	4,7
Άλιευτικά προϊόντα	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2
Λοιπά προϊόντα	0,9	1,1	1,2	1,0	1,6	2,0
Προϊόντα εκτός Παραρτήματος II	2,0	2,4	2,4	2,0	3,1	3,1
Έξισωτικά ποσά προσωρήσεως	2,9	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Νομισματικά εξισωτικά ποσά	14,50	10,2	6,8	2,6	1,4	1,0
Σύνολο (%)	100	100	100	100	100	100

Πηγή: Έπιτροπή των Ε.Κ., Γενική Διεύθυνση Γεωργίας.